

แบบบันทึกองค์ความรู้

๑. ชื่อชุดความรู้ การบริหารทุนชุมชนด้วยกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองหัว
หมูที่ ๘ ตำบลหนองไฮ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

๒. ชื่อเจ้าขององค์ความรู้ นางสาวพรแก้ว ราชเจริญ
ตำแหน่ง เจ้าพนักงานพัฒนาชุมชนชำนาญงาน
สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

๓. องค์ความรู้ที่บ่งชี้ (เลือกได้จำนวน ๑ หมวด)

- หมวดที่ ๑ สร้างสรรค์ชุมชนพึ่งตนเองได้
- หมวดที่ ๒ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานรากให้ขยายตัวอย่างสมดุล
- หมวดที่ ๓ เสริมสร้างทุนชุมชนให้มีธรรมาภิบาล
- หมวดที่ ๔ เสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง

๔. ที่มาและความสำคัญในการจัดทำองค์ความรู้

กรมการพัฒนาชุมชน มีภารกิจสำคัญในการสนองนโยบายกระทรวงมหาดไทย
ในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากและวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมระบบการบริหารจัดการทุนของชุมชน
และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของ
ประชาชนเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการสามารถพึ่งตนเองได้โดยในส่วนของ การส่งเสริม
และพัฒนาทุน

กรมการพัฒนาชุมชนมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดม
เงินออม เพื่อจัดตั้งกองทุนชุมชนในรูปแบบ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
ในด้านเงินทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายยามเดือดร้อนจำเป็น โดยการบริหารจัดการของสมาชิกและ
ช่วยเหลือแบ่งปันกันในชุมชน “ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการพัฒนาคน” รวมกันทีละเล็ก
ทีละน้อย เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ “เงินสั่งจะสะสม” เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม ๕ ประการ
คือ หลักการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จะดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพจะต้อง
บริหารจัดการอยู่ภายใต้คุณธรรม ๕ ประการ ดังนี้

๑. ความซื่อสัตย์ต่อกัน หมายถึง การสร้างสัจจะต่อตนเองในการประหยัด อดออม
อย่างสม่ำเสมอ และ การซื่อสัตย์ต่อกลุ่มในการถือหุ้นหรือฝากเงินในกลุ่มอย่างต่อเนื่อง เมื่อกู้เงินไปแล้ว
ก็ใช้คืนเงินตามสัญญา

๒. ความเสียสละ หมายถึง ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งที่ดีให้แก่กัน ไม่มีจิตใจคับแคบ
เช่น หากเพื่อนมีความเดือดร้อน ก็จะให้เพื่อนได้กู้เงินก่อน ซึ่งการเสียสละนี้จะเป็นการ ผูกมิตรไมตรีระหว่าง
สมาชิก สร้างนิสัยให้เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวม

๓. ความรับผิดชอบ หมายถึง การร่วมมือกับกลุ่มในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยการเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอต่อการบริหารงานกลุ่ม ความรับผิดชอบ ดังกล่าวจะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถแก้ปัญหาของสมาชิกได้อย่างมีพลัง

๔. ความเห็นอกเห็นใจ หมายถึง เป็นความรู้สึกร่วมถึงความรู้สึกภายในใจของเพื่อนสมาชิก หากเกิดความเข้าใจต่อกันแล้วจะทำให้กิจกรรมที่ทำร่วมกันทุกอย่างราบรื่นไปได้ด้วยดี ความเห็นอกเห็นใจอาจแสดงออกด้วยการกล่าวความรู้สึกที่ดีเช่น การให้กำลังใจ คณะกรรมการที่เสียสละแรงกายแรงใจมาทำงานให้กับกลุ่ม

๕. ความไว้วางใจกัน หมายถึง การแสดงความรู้สึกทางบวกต่อความคาดหวังที่มีต่อการเข้าร่วม เป็นสมาชิกกลุ่ม เช่น การไว้วางใจเพื่อนสมาชิกที่กู้เงินไปว่านำเงินไปใช้ในทางที่เป็นประโยชน์และจะนำเงินมาชำระหนี้ได้เป็นประโยชน์และจะนำเงินมาชำระคืนได้

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองหว้า หมู่ที่ ๘ ตำบลหนองไฮ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ จัดตั้งเมื่อวันที่ ๓๑ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑

แนวคิดในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดังนี้

๑. การรวบรวมคนในหมู่บ้านให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยรวมคนที่มีความฐานะแตกต่างกันให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

๒. การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยรวมกลุ่มกันออมเงินแล้วนำไปทำทุน

๓. การนำเงินทุนไปประกอบอาชีพเพื่อให้ได้ทุนคืนและมีกำไรเป็นรายได้

๔. การลดต้นทุนในการครองชีพโดยการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด (ร้านค้าชุมชน)

เป็นการรวมกันซื้อ - ขายสินค้าอุปโภคบริโภค และปัจจัยการผลิต

เมื่อดำเนินกิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ระยะหนึ่ง สมาชิกเข้าใจในการบริหารจัดการกลุ่มแล้ว กลุ่มสามารถนำเงินทุนที่มีอยู่มาดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของสมาชิกและชุมชน โดยดำเนินกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

๑. ด้านการพัฒนาอาชีพ เป็นแหล่งเงินทุนให้สมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพขยายการผลิตและเป็นสวัสดิการในครอบครัว โดยการดำเนินกิจกรรมการบริหารเงินกู้ โดยกำหนดดอกเบี้ยต่ำกว่าการกู้ยืมนายทุน และเป็นการกู้ยืมเงินทุนจากเงินของสมาชิกกลุ่ม

๒. การดำเนินกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน เป็นการฝึกการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่ม และมุ่งหวังผลกำไรเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่ม เป็นการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกในชุมชน มีกิจกรรมเครือข่ายของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต คือ การจัดตั้งร้านค้าชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อ - ขายสินค้าอุปโภค บริโภค รวมถึงปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิก

๓. ด้านการสงเคราะห์และสวัสดิการ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการเพื่อช่วยเหลือสมาชิกและคนยากจนในชุมชน เช่น การช่วยเหลือการจัดการงานศพสมาชิก การสงเคราะห์คนชรา การพัฒนาหมู่บ้านและสาธารณประโยชน์จากการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ด้านการพัฒนาอาชีพ เป็นแหล่งเงินทุนให้สมาชิกกู้เงินไปประกอบอาชีพ ขยายผลผลิตและเป็นสวัสดิการในครอบครัว

มีสมาชิกบางรายไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลา ทำให้การบริหารจัดการกลุ่มเริ่มมีปัญหาด้านการบริหารเงินทุน ซึ่งคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตได้ติดตามทวงถามแต่ลูกหนี้ก็ไม่ชำระหนี้ จึงได้เชิญเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทุกคนร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาการชำระหนี้ของลูกหนี้เกิดซ้ำจึงร่วมกันกำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่มเพิ่มเติม ดังนี้

๓.๑ ให้สมาชิกจับกลุ่มกัน ๓ ราย เพื่อค้ำประกันการกู้เงินของกลุ่มหากสมาชิกคนใดที่จับกลุ่มกันไม่ชำระหนี้สมาชิกกลุ่มนี้ก็จะกู้เงินได้อีก

๓.๒ ถ้าผิดสัญญาปรับเพิ่มเป็นร้อยละ ๑ บาทต่อเดือน ซึ่งสมาชิกทุกคนเห็นด้วยกับระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่แก้ไขเพิ่มเติม

เงินทุนของกลุ่ม

๑. เงินสัจจะสะสม เป็นเงินที่ได้จากการออมของสมาชิก จำนวนเท่า ๆ กัน ทุกเดือน ตามกำลังความสามารถ เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งจะจ่ายเงินสัจจะสะสมเมื่อสมาชิกสิ้นสุดสมาชิกภาพแล้วเท่านั้น ซึ่งกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล

๒. เงินสัจจะสะสมพิเศษ เป็นเงินรับฝากจากสมาชิก ที่มีเงินเหลือและประสงค์จะฝากเงินได้กับกลุ่ม ซึ่งสามารถถอนเงินออกไปใช้จ่ายเมื่อจำเป็น และกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนใน รูปแบบดอกเบี้ยตามระเบียบของกลุ่ม

๓. เงินรายได้อื่น ๆ เช่น ค่าสมัคร/ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ดอกเบี้ย

๔. เงินอุดหนุน จากส่วนราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ

สมาชิก

สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมี ๓ ประเภท คือ

๑. สมาชิกสามัญ ได้แก่บุคคลทุกเพศ ทุกวัยภายในหมู่บ้าน/ตำบล ที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม

๒. สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ กลุ่ม/บุคคล ภายในหมู่บ้าน/ตำบล ที่สนใจและสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยไม่ประสงค์จะกู้เงินจากกลุ่ม

๓. สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการ หรือคหบดี ที่สนใจและให้การสนับสนุนกลุ่มโดยไม่หวังผลตอบแทน

หน้าที่ของสมาชิก

๑. ส่งเงินสัจจะสะสมเป็นประจำทุกเดือน

๒. ส่งคืนเงินกู้ตามกำหนด

๓. เลือกตั้งคณะกรรมการบริหารกลุ่ม

๔. เข้าร่วมประชุมสามัญประจำปี

๕. มีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่ม

๖. ให้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่ดีแก่กลุ่ม

๗. กำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานของกลุ่ม

คณะกรรมการ

คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ มี ๔ คณะ ดังนี้

๑. คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน ๕ คน มีหน้าที่ในการบริหาร จัดการกลุ่มออมทรัพย์ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่พึงพอใจของสมาชิก ตลอดเป็นตัวแทนของกลุ่มในการประสานงาน และติดต่อกับองค์กรภายนอก
๒. คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ จำนวน ๓ คน มีหน้าที่ในการพิจารณาให้กู้ยืมเงิน ติดตามโครงการ และเร่งรัดหนี้สิน

การจัดทำทะเบียนข้อมูลของกลุ่ม

๑. ทะเบียนสมาชิก
๒. ทะเบียนคุมเงินสัจจะ/เงินสัจจะสะสมพิเศษ
๓. บัญชีเงินสด รับ จ่าย
๔. สมุดบันทึกการประชุม
๕. ระเบียบข้อบังคับของกลุ่ม
๖. ทะเบียนคุมลูกหนี้เงินกู้
๗. ทะเบียนคุมเงินขยายงาน/กิจกรรม
๘. สมุดสัจจะสะสมทรัพย์ของสมาชิก

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑. แนวทางการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชน
๒. การส่งเสริมสุขภาพกองทุนชุมชนด้านธรรมาภิบาล
๓. ระเบียบกรมการพัฒนาชุมชนกรมการพัฒนาชุมชน ว่าด้วยการส่งเสริมการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พ.ศ.๒๕๕๕
๔. - ระเบียบกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านหนองหว้า หมู่ที่ ๘ ตำบลหนองไฮ อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ

บันทึกขุมความรู้ (Knowledge Assets)

- แนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
- การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของกลุ่มออมทรัพย์
- การกำหนดระเบียบข้อบังคับของกลุ่มเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

แก่นความรู้ (Core Competencies)

- ปรัชญาหรือ
- หาข้อยุติ
- งานสัมฤทธิ์ผล

เทคนิคในการทำงาน

๑. ปรีกษาหารือ

การนำปัญหาที่มีหาทางออกด้วยกัน ร่วมกันปรึกษาเพื่อหาแนวทางแก้ไขและหาข้อยุติของปัญหา เป็นการสร้างความเข้าใจและยอมรับในสภาพปัญหาและการตัดสินใจร่วมกันเพื่อตัดปัญหาในกลุ่ม

๒. เจ้าหน้าที่ในฐานะคนกลาง เป้าหมายคือความสำเร็จของงาน การสร้างการยอมรับในระเบียบข้อบังคับของกลุ่มที่แก้ไขเพิ่มเติมเพื่อยุติข้อขัดแย้งในกลุ่มการแสดงออกถึงความเป็นกลาง ด้วยสติมั่นคง ยุติการใช้อารมณ์เข้าหากันของคนหลายคน ด้วยความสุ่มรอบคอบ ยึดหลักการและกฎระเบียบข้อบังคับเป็นที่ตั้ง รวมทั้งผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับส่วนรวมหรือทุกฝ่ายได้รับผลตามความเหมาะสม

๓. งานสัมฤทธิ์ผล

สร้างความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างสมาชิกและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตและเป็นความภูมิใจในการทำงานแก้ไขปัญหาของชาวบ้านได้อีกครั้งหนึ่ง

ปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงาน

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตยังไม่มีความพร้อมที่จะดำเนินการตามแนวทางของกรมฯ ด้านการจัดทำบัญชีและทะเบียน เนื่องจากคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

ประโยชน์

๑. ส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมเงิน
๒. นำเงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ
๓. ลดภาระการกู้ยืมเงินจากแหล่งอื่น ๆ ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง
๔. เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้เพื่อสวัสดิการของตนเอง

และครอบครัว
